

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Číslo poverenia: 1321/01
Zo dňa: 04. 05. 2015

Počet výtlačkov: 2
Výtlačok číslo: 1
Počet strán: 28
Počet príloh: 0

PROTOKOL

o výsledku kontroly
Plnenie úloh Slovenskej republiky pri zabezpečovaní úspor energií

Slovenská inovačná a energetická agentúra

Bratislava júl 2015

Zhrnutie

Slovenská inovačná a energetická agentúra je štátna príspevková organizácia Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá v oblasti zabezpečenia úspor energie vykonáva najmä nasledovné aktivity:

- funkciu implementačnej agentúry na čerpanie štrukturálnych fondov Európskej únie,
- hodnotenie energetickej efektívnosti využitia energie v organizáciách štátnej správy a v organizáciách financovaných z verejných finančných prostriedkov,
- navrhovanie opatrení na zvýšenie energetickej účinnosti a realizácia tematických projektov,
- zabezpečenie prevádzky monitorovacieho systému energetickej efektívnosti pri používaní energie

Základné predpisy Európskej únie v oblasti energetickej efektívnosti - smernica 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a o energetických službách, smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov a smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti boli transponované do slovenského právneho poriadku spravidla s polročným oneskorením.

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky a Slovenská inovačná a energetická agentúra uzatvárali každoročne kontrakt, ktorého predmetom bolo poskytnutie bežného transferu na jej činnosť a na zabezpečenie úloh vykonávaných agentúrou pre ministerstvo. V kontraktoch bolo okrem iného dohodnuté, že plnenie úloh vyplývajúcich z kontraktu sa bude vyhodnocovať priebežne formou polročných správ zasielaných najneskôr do 25. dňa po ukončení príslušného polroka. Kontrola zistila, že za rok 2013 bolo ministerstvu predložené len ročné vyhodnotenie úloh jedného z kontraktov. Slovenská inovačná a energetická agentúra teda nepostupovala dôsledne pri plnení príslušného ustanovenia kontraktu č. 1/2013, ktorý mala vyhodnocovať polročne.

Samotné texty vyhodnotení neboli podpísané zhotoviteľom a neboli opatrené dátumom vyhotovenia, kontrola preto ďalej preverila sprievodné listy, ktorými boli vyhodnotenia kontraktov zasielané na ministerstvo. V tejto súvislosti bolo zistené, že mail s vyhodnoteniami kontraktov za rok 2013, bol zaslaný pracovníčkou agentúry bez oprávnenia zastupovať ju, čo nebolo v súlade s príslušnou smernicou – Podpisovým poriadkom Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry.

Slovenská inovačná a energetická agentúra prevádzkuje monitorovací systém energetickej efektívnosti, ktorého cieľom je zhromažďovať údaje o spotrebe energie a vykonaných opatreniach energetickej efektívnosti, aby sa stal efektívnym nástrojom pre pravidelné vyhodnocovanie opatrení energetickej efektívnosti. Systém má niekoľko modulov a slúži ako zdroj informácií pre verejnosť a pre štát, ktorý môže na ich základe zvážiť smerovanie prípadnej finančnej pomoci.

Z aktuálnej Ročnej správy o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti okrem iného vyplynulo, úroveň energetickej spotreby v roku 2013 bola porovnateľná s cieľovou úrovňou spotreby v roku 2020 (rozdiely zhruba do 5%). Z hľadiska štruktúry spotreby energie v Slovenskej republike bude preto dôležité zabezpečiť, aby sa ďalej nezvyšovala spotreba energie najmä v doprave, resp. aby táto bola kompenzovaná znížením spotreby energie v iných sektoroch národného hospodárstva. Z tohto dôvodu bude v budúcnosti potrebné, aby sa štát zameral tak na podporu opatrení energetickej efektívnosti, vrátane hľadania ďalších možností ich financovania,

ako aj na presnejšie monitorovanie ich výsledkov vo forme úspory energie a vynaložených finančných prostriedkov.

V rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Prioritná os 2 – Energetika bolo kontrolou preverených sedem projektov z Opatrenia 2.1 - Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike a štyri projekty z Opatrenia 2.2 - Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky. Kontrolou predložených projektov neboli zistené závažné nedostatky, ktoré by mali vplyv na relevantnosť preukazovania úspor energie.

Kontrola navrhla Slovenskej inovačnej a energetickej agentúre celkom osem odporúčaní na riešenie zistených nedostatkov. Znenie odporúčaní je uvedené v závere protokolu.

**Protokol
o výsledku kontroly**

Podľa poverenia predsedu NKÚ SR č. **1321/01** zo dňa 04. 05. 2015 vykonali:

Mgr. Pavol Marko, vedúci kontrolnej skupiny,
JUDr. Jana Pinčková, člen kontrolnej skupiny,
Ing. Ladislav Smolka, člen kontrolnej skupiny

kontrolnú akciu: Plnenie úloh Slovenskej republiky pri zabezpečovaní úspor energií, ktorej účelom bolo preveriť plnenie úloh Slovenskej republiky pri zabezpečovaní úspor energií vrátane zhodnotenia dosiahnutých výsledkov v porovnaní so stanovenými cieľmi a použitými prostriedkami.

Kontrola bola vykonaná v čase od 05.05.2015 do 23.07.2015 v

**Slovenskej inovačnej a energetickej agentúre, Bajkalská 27,
827 99 Bratislava - Ružinov, IČO 00002801**

za kontrolované obdobie rokov 2012 až 2014 a v prípade vecných súvislostí aj obdobia predchádzajúceho a nadväzujúceho.

Predmetom kontroly bolo plnenie úloh Slovenskej republiky pri zabezpečovaní úspor energií vyplývajúcich z medzinárodných dohôd a legislatívy EÚ.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1. Všeobecná časť

1.1 Charakteristika Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry z hľadiska jej postavenia a pôsobnosti v oblasti zameranej na úspory energií.

Slovenská inovačná a energetická agentúra (ďalej len „SIEA“ alebo „agentúra“) je štátna príspevková organizácia Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“). Právnym predchodcom SIEA bola Slovenská energetická agentúra (ďalej len „SEA“) zriadená rozhodnutím ministra hospodárstva Slovenskej republiky č. 63/1999 zo dňa 30.04.1999 s účinnosťou od 01.05.1999. SEA bola zriadená na plnenie úloh MH SR v rozsahu jeho pôsobnosti.

Predmetom činnosti SEA bolo získavanie, spracovávanie a umiestňovanie informácií o činnosti fyzických a právnických osôb v energetike, o hospodárení s energiou, racionálnom využívaní zdrojov energie aj vo väzbe na tvorbu a ochranu životného prostredia, v súlade s požiadavkami na znižovanie energetickej náročnosti národnej ekonomiky a zabezpečenie trvale udržateľného rozvoja.

Hlavná činnosť SEA bola zameraná na oblasť energetickej efektívnosti.

Činnosť agentúry bola postupne rozšírená v súlade s požiadavkami MH SR. V kontrolovanom období rokov 2012 až 2014 boli platné a účinné rozhodnutia MH SR:

- Rozhodnutie č. 7/2007 MH SR zo dňa 30.04.2007 (úplné znenie zriaďovacej listiny Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry),
- Rozhodnutie č. 4/2010 MH SR zo dňa 10.03.2010 (výkon činností zo zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie (zákon o energetickej efektívnosti) a o zmene a doplnení zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 17/2007 Z. z.),
- Rozhodnutie č. 28/2012 MH SR zo dňa 27.11.2012 (výkon činností zo zákona č. 314/2012 Z. z. o pravidelnej kontrole vykurovacích systémov a klimatizačných systémov a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov),
- Rozhodnutie č. 31/2014 MH SR zo dňa 15.12.2014 (výkon činností zo zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov),

V oblasti zabezpečenia úspor energie vykonávala SIEA v súlade s rozhodnutiami MH SR najmä aktivity vyplývajúce zo zriaďovacej listiny (rozhodnutie č. 7/2007) a zákona č. 476/2008 Z. z. o energetickej efektívnosti (rozhodnutie č. 4/2010):

- a) funkciu implementačnej agentúry na čerpanie štrukturálnych fondov Európskej únie (ďalej len „EÚ“),
- b) hodnotenie energetickej efektívnosti využitia energie v organizáciách štátnej správy a v organizáciách financovaných z verejných finančných prostriedkov,
- c) navrhovanie opatrení na zvýšenie energetickej účinnosti a realizáciu tematických projektov,
- d) zabezpečenie prevádzky monitorovacieho systému energetickej efektívnosti pri používaní energie,
- e) zabezpečenie výmeny informácií vo verejnej správe o najlepších postupoch v oblasti efektívnosti pri používaní energie a spoluprácu s Európskou komisiou za týmto účelom.

Vnútornú organizáciu agentúry upravovali zriaďovacia listina, štatút a organizačný poriadok SIEA. Kontrolou bolo zistené, že SIEA má vypracovanú štandardnú internú predpisovú základňu, ktorá bola primerane aktualizovaná a prístupná príslušným organizačným zložkám v jej pôsobnosti a jej zamestnancom.

2. Legislatívny rámec energetickej politiky v oblasti úspor energií

2.1 Prehľad platnej legislatívy v oblasti zabezpečenia úspor energie

Základnými predpismi EÚ v oblasti energetickej efektívnosti boli:

- smernica 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a o energetických službách,
- smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov,
- smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti.

Predmetné smernice boli do slovenského právneho poriadku transponované nasledujúcimi právnymi predpismi:

Smernica 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a o energetických službách (transpozičný termín: 17.05.2008, za transpozíciu smernice zodpovedné MH SR):

- zákon č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie (zákon o energetickej efektívnosti) a o zmene a doplnení zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 17/2007 Z. z.) v znení neskorších predpisov¹,
- vyhláška MH SR č. 429/2009 Z. z., ktorou sa ustanovuje postup pri výkone energetickeho auditu, obsah písomnej správy a súbor údajov na monitorovanie efektívnosti pri používaní energie²,
- vyhláška MH SR č. 587/2009 Z. z., ktorou sa ustanovuje obsah žiadosti o absolvovanie skúšky odbornej spôsobilosti na výkon činnosti energetickeho audítora, zriadenie a činnosť skúšobnej komisie, rozsah skúšky, priebeh skúšky, spôsob vyhodnotenia skúšky a vzor osvedčenia o odbornej spôsobilosti,
- vyhláška MH SR č. 175/2010, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o súbore údajov o odberateľoch alebo spotrebiteľoch energie,
- vyhláška MH SR č. 428/2010 Z. z., ktorou sa ustanovuje rozsah hodnotenia a spôsob výpočtu energetickej účinnosti a energetickej náročnosti,
- vyhláška MH SR č. 282/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na tepelnú izoláciu rozvodov tepla a teplej vody,
- vyhláška MH SR č. 337/2012 Z. z. ktorou sa ustanovuje energetická účinnosť premeny energie pri prevádzke, rekonštrukcii a budovaní zariadenia na výrobu elektriny a zariadenia na výrobu tepla,
- metodické usmernenie zo dňa 24.02.2010, č. 1532/2010-3400 ktorým sa ustanovujú podrobnosti k uplatneniu zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie (zákon o energetickej efektívnosti) a o zmene a doplnení zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 17/2007 Z. z.

Smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (transpozičný termín: 09.07.2012, za transpozíciu smernice zodpovedné Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len „MVDRR SR“) a MH SR):

- zákon č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov³,
- vyhláška MDVRR SR č. 364/2012 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 314/2012 Z. z. o pravidelnej kontrole vykurovacích systémov a klimatizačných systémov a o zmene zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov⁴,
- vyhláška MH SR č. 422/2012 Z. z., ktorou sa ustanovuje postup pri pravidelnej kontrole vykurovacieho systému, rozšírenej kontrole vykurovacieho systému a pri pravidelnej kontrole klimatizačného systému,
- vyhláška MH SR č. 44/2013 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu skúšky, priebehu skúšky, činnosti a zložení skúšobnej komisie na získanie odbornej spôsobilosti na výkon pravidelnej kontroly vykurovacích systémov a pravidelnej kontroly klimatizačných systémov,

¹ Účinnosť od 1. januára 2009 do 30. novembra 2014.

² Účinnosť do 30. novembra 2014.

³ Zákon bol novelizovaný zákonom č. 300/2012 Z. z., ktorým sa transponovali časti smernice 2010/31/EÚ, účinnosť novelizovaného zákona od 1. januára 2013.

⁴ Účinnosť od 1. januára 2013.

- vyhláška MH SR č. 226/2013 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu aktualizáčnej odbornej prípravy,

Smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti (transpozičný termín: 17.06.2014, za transpozíciu smernice zodpovedné MH SR):

- zákon č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov⁵,
- v kontrolovanom období 2012 – 2014 neboli k zákonu o energetickej efektívnosti účinné žiadne vykonávacie predpisy.

Okrem uvedených EÚ smerníc bola na oblasť energetickej efektívnosti čiastočne zameraná aj smernica 2009/125/ES o vytvorení rámca na stanovenie požiadaviek na ekodizajn energeticky významných výrobkov.

Kontrola zistila, že pri transpozícii smerníc zameraných na úspory energie nebol ani v jednom prípade dodržaný transpozičný termín. Smernice boli transponované spravidla s polročným oneskorením. Vykonávacie predpisy k zákonom sa vydávali priebežne, aby bolo možné plniť povinnosti vyplývajúce zo zákonov.

Ďalej bolo zistené, že v prípade zákona č. 476/2008 Z. z. o energetickej efektívnosti nebol MH SR vydaný vykonávací predpis podľa zmocňovacieho ustanovenia uvedeného v § 17 ods. 1 a to na indikatívny cieľ úspor energie a metódu jeho výpočtu a meranie a výpočty úspor energie a ich normalizácia. Podľa informácií zamestnancov agentúry sa očakával harmonizovaný model výpočtov zdola nahor, ktorý mala Komisia pripraviť pred 01.01.2008 na pokrytie úrovne cieľa úspor energie vo výške 20-30% ročnej konečnej energetickej spotreby a do 01.01.2012 mala Komisia pokračovať v príprave harmonizovaného modelu výpočtov (príloha IV smernice 2006/32/ES). V uvedenom období sa však už pripravovala nová smernica o úsporách energie, ktorá zlúčila smernicu 2004/8/ES o podpore kogenerácie založenej na dopyte po využiteľnom teple na vnútornom trhu s energiou a smernicu 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a o energetických službách do smernice 2012/27/EÚ.

Nová smernica 2012/27/EÚ bola zameraná nielen na zníženie konečnej energetickej spotreby, ale aj na zníženie primárnych energetickej spotreby, čo znamená zvýšenie účinnosti pri premene a distribúcii energie. Zákon č. 476/2008 Z. z. o energetickej efektívnosti už pred nadobudnutím účinnosti novej smernice obsahoval ustanovenia o účinnosti premeny a distribúcie energie, ktoré v konečnom dôsledku prispievajú k znižovaniu primárnej energetickej spotreby.

SIEA poskytovala z vecného hľadiska asistenciu MH SR pri transpozícií smerníc a pri vypracovaní všeobecne záväzných právnych predpisov a to formou priamej účasti pri vypracovaní predpisov a v prípade potreby účasťou na rokovaní porady vedenia MH SR, spoluprácou pri vyhodnocovaní a zapracovaní pripomienok z medzirezortného pripomienkového konania, účasťou na prípadných rozporových konaniach, na zasadnutiach Legislatívnej rady vlády SR a rokovaní príslušných parlamentných výborov.

---

⁵ Účinnosť od 1. decembra 2014.

2.2 Konceptia energetickej efektívnosti SR

Strategický rámec energetickej efektívnosti vytvorila Konceptia energetickej efektívnosti (prijatá uznesením vlády SR č. 576 zo dňa 04.07.2007), a to na obdobie do roku 2016. Vykonávacími nástrojmi koncepcie boli tri trojročné akčné plány energetickej efektívnosti (ďalej len „akčný plán energetickej efektívnosti“). Akčné plány energetickej efektívnosti mali za cieľ navrhnuť také opatrenia energetickej efektívnosti, ktoré zabezpečia plnenie cieľov v tejto oblasti.

Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020 bol vypracovaný podľa § 3 zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie (zákon o energetickej efektívnosti). Tretí akčný plán bol v poradí tretím vykonávacím opatrením Koncepcie energetickej efektívnosti, a plynulo nadväzoval na predchádzajúce dva akčné plány - prvý Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2008 - 2010 a druhý Akčný plán energetickej efektívnosti na roky 2011 - 2013. Vypracovanie akčných plánov energetickej efektívnosti pôvodne vyplývalo zo smernice 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách, pričom nová smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti⁶ na túto povinnosť nadviazala, predĺžila povinnosť predkladať akčné plány a rozšírila rozsah akčných plánov.

Tretí akčný plán energetickej efektívnosti v sebe spojil požiadavky smernice 2002/36/ES o energetických službách, ako aj nové požiadavky smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti. Na jednej strane vyhodnocoval opatrenia energetickej efektívnosti plánované na roky 2011 - 2013 a plnenie trojročného cieľa úspor energie v súlade so smernicou 2002/36/ES, na druhej strane stanovil nové a pokračujúce opatrenia energetickej efektívnosti na ďalšie obdobie 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020 zohľadňujúc požiadavky novej smernice 2012/27/EÚ. Oproti druhému akčnému plánu zahŕňal taktiež špecifické informácie o plánovanej implementácii vybraných požiadaviek smernice 2012/27/EÚ. Oproti druhému akčnému plánu sa kladol veľký dôraz na vyhodnocovanie opatrení energetickej efektívnosti zdola nahor na základe konkrétnych projektov a na podrobný opis metodiky vyhodnocovania. Tretí akčný plán okrem opatrení na strane spotreby zahŕňal navyše aj opatrenia na strane premeny, prenosu a distribúcie energie.

Na plnenie cieľa SR v oblasti energetickej efektívnosti boli opatrenia členené na opatrenia na strane spotreby energie (v sektoroch budovy, priemysel, verejný sektor, doprava, spotrebiče) a na strane premeny, prenosu a distribúcie energie a horizontálne opatrenia.

SIEA bola zodpovedná resp. spoluzodpovedná za opatrenia energetickej efektívnosti prijaté v sektore budov, vo verejnom sektore, v sektore spotrebiče a horizontálne opatrenia:

- v sektore budov bola SIEA v rokoch 2011 - 2013 spoluzodpovedná za opatrenie: Informačná kampaň „Významná obnova budov“. V rokoch 2014 - 2016 bola a je agentúra spoluzodpovedná za opatrenie v sektore budov : Informačná kampaň „Významná obnova budov“,
- vo verejnom sektore bola SIEA v rokoch 2011 - 2013 spoluzodpovedná za dve opatrenia: Zlepšovanie tepelno-technických vlastností verejných budov a Modernizácia verejného osvetlenia. V rokoch 2014 - 2016 bola a je agentúra vo verejnom sektore zodpovedná resp. spoluzodpovedná za sedem opatrení: Zlepšovanie tepelno-technických vlastností budov – Školy a školské zariadenia, administratívne budovy; Modernizáciu verejného osvetlenia; Program vzdelávania E²

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES (ďalej len „smernica 2012/27/EÚ“).

v štátnej správe – SIEA; Energetické audity vo verejných budovách; Analýza potenciálu úspor energie vo verejných budovách; Energetické audity vybraných budov ústredných orgánov štátnej správy; Rozšírenie zisťovania úspor energie v rámci Zeleného verejného obstarávania o vyčíslenie ročných úspor energie a vynaložených finančných zdrojov.

- V sektore spotrebiče bola SIEA v rokoch 2014 - 2016 spoluzodpovedná za dve opatrenia: Informačné kampane so zameraním na úsporné spotrebiče a zavedenie prehľadného zisťovania obmeny bielej techniky a ostatných spotrebičov a zariadení na trhu.
- V rámci horizontálnych opatrení bola SIEA v rokoch 2011 - 2013 spoluzodpovedná za tri opatrenia: Energetické poradenstvo; Analýza podporných mechanizmov energetickej efektívnosti v SR a Podpora miest a obcí pri vypracovaní Akčných plánov trvalo udržateľnej energetiky. V rokoch 2014 - 2016 bola a je v rámci horizontálnych opatrení agentúra spoluzodpovedná za šesť opatrení: Vzdelávací kurz „Energetický audítor“; Zvyšovanie informovanosti detí a mládeže v oblasti energetickej efektívnosti; Informačná kampaň so zameraním na energetickú efektívnosť; Monitorovací a informačný systém – prepojenie na väčšinu podporných mechanizmov energetickej efektívnosti; Návrh a zmena legislatívnych opatrení; Energetické poradenstvo.

Ročná správa o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti za rok 2014

Ročnú správu o pokroku pri dosahovaní národných cieľov energetickej efektívnosti (ďalej len „ročná správa“) vypracúva MH SR za predchádzajúci kalendárny rok na základe § 4 ods. 1, písm. d) zákona č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a zároveň v súlade s článkom 24 ods. 1 a s prílohou XIV časťou 1. smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti⁷. Ročná správa obsahuje základné priebežné informácie o plnení stanovených cieľov úspor energie, ako aj o plnení iných ustanovení smernice 2012/27/EÚ.

Cieľom ročnej správy je každoročne vyhodnocovať plnenie cieľov úspor energie stanovených SR na základe smernice 2012/27/EÚ a plnenie z nej vyplývajúcich povinností. Ide najmä o vyhodnotenie plnenia národného indikatívneho cieľa energetickej efektívnosti pre rok 2020 vo forme absolútnej hodnoty primárnej energetickej spotreby a konečnej energetickej spotreby, vyhodnotenie plnenia cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa, vyhodnotenie plnenia cieľa úspor energie v budovách, poskytnutie základných štatistických údajov o spotrebe energie v SR a vybraných štatistických ukazovateľov za predchádzajúce dostupné roky, poskytnutie aktualizovaných informácií o legislatívnych a nelegislatívnych opatreniach realizovaných v predchádzajúcom roku, ktoré prispievajú k plneniu národného cieľa.

Rok 2014 bol prvým rokom vyhodnocovania povinností vyplývajúcich zo smernice a zákona.

Z ročnej správy za rok 2014 vyplynuli nasledovné skutočnosti:

- V oblasti obnovy budov bolo obnovených iba niekoľko budov spadajúcich do pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy. Dôvodom bolo to, že doteraz nebol v rámci štátneho rozpočtu systematicky vyčlenený fond na obnovu budov ústredných

---

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES (Ú. v. EÚ L 315, 14. 11. 2012) v znení smernice Rady 2013/12/EÚ z 13. mája 2013 (Ú. v. EÚ L 141, 28. 5. 2013).

orgánov štátnej správy. Obnovu si zabezpečuje každá rozpočtová kapitola z ušetrovaných finančných prostriedkov.

- V oblasti plnenia cieľa úspor energie u konečného spotrebiteľa bolo možné za prvý rok plnenia, t. j. za rok 2014, vyhodnotiť úsporu energie vo výške 593 GWh, čo predstavuje zhruba 63% z ročného cieľa (948 GWh/rok). Celkovo, po započítaní úspor energie aj za štyri predchádzajúce kalendárne roky v súlade s čl. 7 ods. 9 smernice možno pre rok 2014 vyčíslit' úsporu energie medzi koncovými odberateľmi vo výške 3 180 GWh. Plnenie tohto záväzného cieľa bude ďalej aktualizované na základe dodatočného zberu údajov.
- V oblasti plnenia národného indikatívneho cieľa energetickej efektívnosti pre rok 2020 (podľa §5 ods. 1 písm. b) zákona č. 321/2014 Z. z.) ročná správa skonštatovala, že úroveň energetickej spotreby v roku 2013 je porovnateľná s cieľovou úrovňou spotreby v roku 2020 (rozdiely zhruba do 5%). Štatistické údaje za rok 2014 neboli k dispozícii. Pre plnenie tohto indikatívneho cieľa bolo dôležité zachovať súčasnú úroveň energetickej spotreby až do roku 2020. Z hľadiska štruktúry spotreby energie v SR bude preto dôležité zabezpečiť, aby sa ďalej nezvyšovala spotreba energie v doprave, resp. aby bola táto kompenzovaná znižovaním spotreby energie v iných sektoroch národného hospodárstva. Z tohto dôvodu bude v budúcnosti potrebné zamerať sa tak na podporu opatrení energetickej efektívnosti, vrátane hľadania ďalších možností ich financovania, ako aj na monitorovanie ich výsledkov vo forme úspory energie a vynaložených finančných prostriedkov.

3. Plnenie programov a čiastkových cieľov zameraných na úspory energie a vynaložené investície

3.1 Kontrakty uzatvorené medzi MH SR a SIEA na roky 2012, 2013 a 2014 a ich vyhodnotenia

MH SR ako ústredný orgán štátnej správy a SIEA, ako jeho priamo riadená príspevková organizácia uzatvárali každoročne v súlade s uznesením vlády SR č. 1370 zo dňa 18.12.2002 kontrakt, ktorého predmetom bolo poskytnutie bežného transferu na činnosť SIEA a na zabezpečenie úloh vykonávaných SIEA pre MH SR. V kontrolovanom období rokov 2012 - 2014 boli uzatvorené nasledovné kontrakty:

Rok 2012

Kontrakt č. 1/2012 zo dňa 29.02.2012 s bežným transferom v celkovej výške 1 288 200 eur a kapitálovým transferom vo výške 20 000 eur.

Dodatkami č. 1 zo dňa 31.10.2012 a č. 2 zo dňa 12.12.2012 ku kontraktu č. 1/2012 bol internými rozpočtovými opatreniami MH SR navýšený bežný transfer o 220 000 eur, čím bol stanovený na celkovú výšku 1 508 200 eur.

Kontrakt č. 2/2012 zo dňa 29.02.2012 s bežným transferom vo výške 75 133 eur určeným na krytie DPH (Energetická efektívnosť vo verejných budovách).

Dodatkom č.1 ku kontraktu č. 2/2012 zo dňa 26.10.2012 bol rozpočtovým opatrením MH SR navýšený objem finančných prostriedkov o 98 716,84 eur. Bežný transfer bol takto stanovený v celkovej výške 173 849,84 eur.

Rok 2013

Kontrakt č. 1/2013 zo dňa 26.02.2013 s bežným transferom vo výške 1 366 000 eur a kapitálovým transferom vo výške 20 000 eur.

Dodatkami č.1 zo dňa 10.04.2013, č. 2 zo dňa 16.07.2013, č. 3 zo dňa 08.11.2013 a č. 4 zo dňa 20.12.2013 ku kontraktu č. 1/2013 bol rozpočtovými opatreniami MF SR ako aj internými rozpočtovými opatreniami MH SR navýšený objem finančných prostriedkov celkovo o 995 455 eur, čím bol bežný transfer stanovený v celkovej výške 2 361 455 eur.

Kontrakt č. 2/2013 zo dňa 26.02.2013, ktorým bolo stanovené smerovanie sumy 116 000 eur z celkovej výšky bežných výdavkov 1 366 000 eur na krytie DPH (Energetická efektívnosť vo verejných budovách).

Dodatkami č.1 zo dňa 28.03.2013 a č. 2 zo dňa 20.12. 2013 ku kontraktu č. 2/2013 bol rozpočtovým opatrením MF SR a interným rozpočtovým opatrením MH SR upravený objem finančných prostriedkov o 239 652,68 eur. Bežný transfer bol takto stanovený v celkovej výške 355 652,68 eur a určený na financovanie predmetu kontraktu č. 2/2013.

Rok 2014

Kontrakt - registračné číslo 31/2014-2050 zo dňa 07.02.2014 s bežnými výdavkami vo výške 1 300 000 eur a kapitálovými výdavkami vo výške 32 000 eur.

Dodatkami č. 1 zo dňa 28.04.2014 a č. 2 zo dňa 30.07.2014 ku kontraktu registračné číslo 31/2014-2050 boli interným rozpočtovým opatrením MH SR ako aj rozpočtovými opatreniami MF SR navýšené bežné výdavky celkovo o 151 242 eur. Po týchto úpravách boli bežné výdavky stanovené vo výške 1 451 242 eur.

Dodatkom č. 3 ku kontraktu registračné číslo 31/2014-2050, zo dňa 19.12.2014 došlo na základe interného rozpočtového opatrenia MH SR k zmene účelu použitia bežných výdavkov v sume 25 000 eur (organizačné zabezpečenie 9. Zasadnutia Európskeho jadrového fóra).

Vychádzajúc zo štruktúry kontraktu a jeho podstatných náležitostí vyplývajúcich z návrhu opatrení na zdokonalenie systému kontraktov medzi ústrednými orgánmi štátnej správy a podriadenými organizáciami musí byť v preambule kontraktu uvedené, že kontrakt je plánovacím a organizačným aktom vymedzujúcim vzťahy (organizačné, obsahové, finančné, prípadne iné) medzi ústredným orgánom štátnej správy a podriadenou organizáciou a nie je zmluvou v zmysle Obchodného zákonníka.

Vo všetkých predložených kontraktoch bolo uvedené, že: „Kontrakt nie je zmluvou v zmysle právneho úkonu, ...“. V uvedených prípadoch má kontrola za to, že išlo o nesprávnu formuláciu, nakoľko samotný kontrakt je viacstranný (zložený) právny úkon, ktorý zakladá právny vzťah medzi účastníkmi kontraktu.

V rámci kontraktov bola v Čl. V. (Práva a povinnosti účastníkov kontraktu), bod 4 stanovená povinnosť SIEA v priebehu každého roka zabezpečiť splnenie v tomto bode následne vymenovaných úloh. V rámci kontrahovaných úloh boli definované aj opatrenia na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných zdrojov energie a hlavne opatrenia z Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast.

V Čl. VI. bod 1 kontraktov - Spôsob vyhodnotenia kontraktu bolo dohodnuté, že plnenie úloh vyplývajúcich z kontraktu sa bude vyhodnocovať priebežne formou polročných správ najneskôr do 25. dňa po ukončení príslušného polroku.

Ku kontrole boli predložené vyhodnotenia úloh jednotlivých kontraktov formou polročných správ pre roky 2012 a 2014. Za rok 2013 boli predložené len ročné vyhodnotenia úloh príslušných kontraktov.

Z uvedeného vyplýva, že SIEA v roku 2013 nepostupovala dôsledne pri plnení ustanovení kontraktu č. 1/2013 Čl. VI., bod 1 Spôsob vyhodnotenia kontraktu, podľa ktorého mala vyhodnocovať kontrakt polročne. V prípade kontraktu č. 2/2013 bola stanovená frekvencia vyhodnotenia priebežne, najmenej raz ročne. Vyhodnotenia boli vypracované vecne,

popisným spôsobom a so záverom o stave plnenia úloh. Samotné texty vyhodnotení neboli podpísané zhotoviteľom a neboli opatrené dátumom vyhotovenia. Ďalej bolo kontrolou overené, že v zmysle Čl. VII. bod 1 príslušné kontrakty boli zverejnené v Centrálnom registri zmlúv vedenom Úradom vlády Slovenskej republiky bezodkladne po ich podpise oboma účastníkmi.

Ku kontrole boli ďalej predložené sprievodné listy, ktorými boli vyhodnotenia zasielané na MH SR a to:

- List č. 2012/SE/6386 zo dňa 05.09.2012 s prílohami Vyhodnotenie úloh Kontraktu č. 1/2012 a Vyhodnotenie úloh kontraktu č. 2/2012 (vyhodnotenia za 1. polrok 2012),
- List č. 2013/SE/972 zo dňa 29.01.2013 s prílohami Vyhodnotenie kontraktov č. 1/2012 a č. 2/2012 (vyhodnotenia za 2. Polrok 2012),
- Mail zo dňa 04.02.2014 s prílohami Vyhodnotenie úloh Kontraktu č. 1/2013 a Kontraktu č. 2/2013 zaslaný pracovníčkou poverenou riadením ekonomického odboru SIEA, (vyhodnotenia za celý rok 2013),
- List č. 2014/SE/11212 zo dňa 02.09.2014 s prílohou Vyhodnotenie úloh Kontraktu za 1. polrok 2014,
- List č. 2014/SE/2409 zo dňa 13.02.2015 s prílohou Vyhodnotenie úloh Kontraktu za 2. polrok 2014.

Podľa Čl. 2 Smernice 03/2012, Podpisový poriadok Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry a jej dodatkov, podpisovanie písomností vo vonkajšom styku (za organizáciu) vyplýva zo Štatútu SIEA. Za organizáciu podpisuje písomnosti generálny riaditeľ, alebo ním poverený zástupca štatutárneho orgánu, alebo ním poverený vedúci zamestnanec oprávnený zastupovať ju v rozsahu určenom organizačným poriadkom a podpisovým poriadkom. SIEA pri zasielaní vyhodnotenia kontraktu za rok 2013 nepostupovala v súlade so znením ustanovení Smernice 03/2012 Podpisový poriadok SIEA.

Odporúčania:

Vzhľadom na vyššie uvedené kontrola NKÚ SR odporúča kontrolovanému subjektu:

- Upraviť preambulu kontraktu tak, že text: „Kontrakt nie je zmluvou v zmysle právneho úkonu, ...“ nahradí nové znenie: „Kontrakt nie je zmluvou v zmysle Obchodného zákonníka, ...“;
- Polročné a ročné vyhodnotenia úloh kontraktu opatriť dátumom vypracovania, ak má byť kontrolovateľné plnenie ustanovenie kontraktu v Čl. VI. bod 1,
- Vzhľadom na to, že kontrakt medzi MH SR a SIEA je podpísovaný ministrom hospodárstva SR na jednej strane a generálnym riaditeľom SIEA na strane druhej, pri zasielaní vyhodnotení rešpektovať aktuálny Podpisový poriadok SIEA.

3.2 Monitorovací systém energetickej efektívnosti

V roku 2010 začala SIEA s realizáciou monitorovacieho systému energetickej efektívnosti (ďalej len „MS EE“ alebo „monitorovací systém“). Prvá fáza MS EE bola ukončená v polovici roka 2011. Od roku 2012 SIEA zhromažďovala údaje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov a priebežne dopĺňala MS EE. Podľa zákona č. 476/2008 Z. z. o energetickej efektívnosti sa povinnosť monitorovať a pravidelne zasielať určené údaje vzťahovala najmä na tieto subjekty:

- prevádzkovatelia rozvodov elektriny, plynu, tepla, vodovodov a kanalizácií,
- vlastníci tzv. veľkých budov (budovy s celkovou podlahovou plochou viac ako 1000 m²), energetickí audítori,
- obchodné energetické spoločnosti s predajom energie viac ako 30 GWh ročne,

- stredné orgány štátnej správy a organizácie v ich zriaďovateľskej pôsobnosti,
- obce a vyššie územné celky.

Cieľom monitorovacieho systému je zhromažďovať údaje o spotrebe energie a vykonaných opatreniach energetickej efektívnosti, aby sa stal efektívnym nástrojom pre pravidelné vyhodnocovanie opatrení energetickej efektívnosti, vybraných mechanizmov podpory energetickej efektívnosti a cieľov úspor energie vyplývajúcich z európskej a národnej legislatívy.

Účelom monitorovacieho systému je najmä:

- umožniť výpočet úspor energie, ktoré sú stanovené v akčných plánoch energetickej efektívnosti,
- dokumentovať úspory energie za účelom preukázania plnenia úspor energie v Slovenskej republike podľa smernice 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a o energetických službách a porovnania s ostatnými členskými štátmi EÚ,
- analyzovať súvislosti v oblasti energetickej efektívnosti s cieľom optimalizácie opatrení týkajúcich sa úspor energie.

V roku 2014 boli do monitorovacieho systému uložené údaje o spotrebe energie za predchádzajúci kalendárny rok od:

- 1053 ústredných orgánov štátnej správy a organizácií v ich zriaďovateľskej pôsobnosti,
- 82 obchodných energetických spoločností,
- správcov veľkých budov, spravujúcich celkovo 658 budov,
- 141 prevádzkovateľov
  - prenosových alebo distribučných sústav elektriny,
  - prepravnej alebo distribučnej siete plynu,
  - potrubí na prepravu pohonných hmôt alebo ropy,
  - verejného rozvodu tepla,
  - verejného vodovodu alebo verejnej kanalizácie.

Podmienky prevádzkovania monitorovacieho systému sú stanovené v zákone o energetickej efektívnosti.

Výsledky plnenia akčného plánu má MH SR hodnotiť raz ročne aj na základe podkladov, ktoré mu doručia povinné osoby prostredníctvom monitorovacieho systému, ako napr. údaje o celkovej spotrebe energie vo verejnom sektore, údaje od distribučných spoločností, obchodníkov a audítorov, ale aj z údajov o konkrétnych „spotrebičoch“ energie. SIEA môže podľa zákona o energetickej efektívnosti vyzvať vlastníkov a správcov nevýrobných budov s úžitkovou plochou nad 1 000 m², aby poskytli údaje v podrobnejšej štruktúre. V priebehu roka 2014 bol detailnejšie sledovaný stav veľkých budov a aktivity v oblasti energetickej efektívnosti, napr. ktoré budovy sú zateplené, koľko zateplenie stálo, z akých zdrojov pochádzali použité finančné prostriedky a aké úspory sa vďaka tomu dosiahli.

Monitorovanie aktuálneho stavu, vyčíslenie nákladov a výsledkov už realizovaných projektov a analýzy zhromaždených údajov nemajú však slúžiť len na dokladovanie úspor, ktoré SR dosiahne. Zhromaždené a vyhodnotené informácie by tak mali napomôcť štátu, ale aj súkromnému sektoru i širokej verejnosti k tomu, aby vedeli investovať do energetických projektov s primerane dlhou dobou návratnosti. Úlohou monitorovacieho systému energetickej efektívnosti je monitorovať primárnu a konečnú energetickú spotrebu v sektoroch podľa akčných plánov energetickej efektívnosti a vyhodnocovať opatrenia

v oblasti energetickej efektívnosti na účel preukázania plnenia cieľa úspory energie do roku 2020.

Účelom MS EE je tiež analyzovať spotrebu energie v SR a porovnať ju so stavom v iných krajinách. Slúži ako zdroj informácií pre štát a pre verejnosť. Štát získa údaje, na základe ktorých bude môcť zvážiť, kam smerovať prípadnú finančnú pomoc. Systematicky zozbierané údaje prispejú k tomu, aby sa neinvestovalo do energetických projektov s neprimerane dlhou dobou návratnosti.

Monitorovací systém má umožniť výpočet úspor energie, ktoré sú stanovené v akčných plánoch energetickej efektívnosti, dokumentovať úspory energie za účelom preukázania plnenia úspor energie v Slovenskej republike podľa smernice 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti a analyzovať súvislosti v oblasti energetickej efektívnosti za účelom optimalizácie opatrení na úsporu energie.

MS EE slúži najmä na evidenciu údajov o skutočnej spotrebe energií za jednotlivé roky, ktoré zasielajú prevádzkovateľovi monitorovacieho systému správcovia budov nad 1000 m², obce, vyššie územné celky, ústredné orgány štátnej správy, organizácie v ich pôsobnosti, ako aj určené druhy spoločností a povinných osôb podnikajúcich v oblasti energetiky na základe povinnosti z platnej legislatívy.

Zber väčšiny údajov prebieha elektronicky prostredníctvom zabezpečenej internetovej stránky. Poskytovateľom údajov systém automaticky vygeneruje prihlasovacie údaje (užívateľské meno, heslo). Údaje poskytovateľ vyplní do reportu (web formulára) a odošle ich na schválenie. Operátori SIEA údaje skontrolujú, či sú vierohodné a schvália, alebo vrátia na opravu či doplnenie. Vrátanie reportu prebieha elektronicky, zaslaním mailu s vysvetlením dôvodu. Iba schválená údaje sú predmetom výstupných štatistík a zostávajú.

Na účely monitorovania úspor energie bol vytvorený modul „AKČNÝ PLÁN EE“, ktorý však zatiaľ nebol sprístupnený poskytovateľom údajov, nakoľko podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, boli poskytovatelia údajov povinní poskytovať údaje o spotrebe energie, ale nie údaje o realizovaných opatreniach v oblasti energetickej efektívnosti. Modul je pripravený zatiaľ len na vyplňanie údajov zamestnancami SIEA, ktorí majú prístup do MS EE a vzhľadom na nové požiadavky, vyplývajúce zo smernice 2012/27/EÚ a zákona č. 321/2014 Z. z. ho bude potrebné upraviť o monitorovanie opatrení na úrovni konečnej energetickej spotreby, opatrení na monitorovanie na úrovni primárnej energetickej spotreby a o zabezpečenie vyhodnocovania kumulatívnych úspor energie podľa životnosti jednotlivých opatrení.

Jednotlivé moduly monitorovacieho systému:

- Modul „ROZVODY“ je určený pre prevádzkovateľov rozvodov elektriny, plynu, tepla, vodovodov a kanalizácií. Údaje sú zadávané do systému od roku 2012. Modul bude slúžiť na medziročné porovnávanie energetickej náročnosti „dopravy“ energie z miesta premeny na miesto spotreby a poskytne informácie o potenciáli úspor energie pri jej distribúcii, čo bude nástrojom na plánovanie opatrení na úsporu energie na úrovni primárnej energetickej spotreby. Na základe poklesu energetickej náročnosti/zvýšenia energetickej účinnosti bude možné predpokladať realizáciu opatrenia na úsporu energie a požiadať poskytovateľa údajov o bližšie informácie o realizovanom projekte. Údaje o účinnosti (energetickej náročnosti) pri distribúcii tepla boli použité pri návrhu opatrení na modernizáciu rozvodov tepla, ktoré budú podporené z OP KŽP.
- Modul „BUDOVY“ obsahuje informácie o spotrebe energie prevažne bytových domov. Na základe medziročného porovnania spotreby energie je možné

predpokladať realizáciu opatrenia na úsporu energie a požiadať poskytovateľa údajov o bližšie informácie o realizovanom projekte, ak tieto pri zadávaní údajov o spotrebe už dobrovoľne neposkytol. V roku 2014 boli spracované údaje z modulu „BUDOVY“ a zverejnené informácie o energetickej náročnosti bytových domov. K dispozícii boli relevantné údaje pre zhruba 7 000 bytových domov v 56 stavebných sústavách, čo predstavovalo viac ako 10% z celkového fondu bytových domov.

- Modul „OES“ slúži na poskytovanie údajov o spotrebe koncových odberateľov energie. Do roku 2014 poskytovali údaje obchodné energetické spoločnosti s celkovým ročným predajom energie viac ako 30 GWh. Údaje sa poskytovali z dôvodu transpozície smernice 2006/32/ES, na základe povinnosti ustanovenej zákonom č. 476/2008 Z. z.
- Modul „ÚOŠS“ slúži na monitorovanie spotreby energie ústredných orgánov štátnej správy a organizácií v ich zriaďovateľskej pôsobnosti. Na základe medziročného poklesu spotreby energie bude možné predpokladať realizáciu opatrenia na úsporu energie a požiadať poskytovateľa údajov o bližšie informácie o realizovanom projekte. Do rovnakého modulu zadávajú údaje od roku 2014 obce a vyššie územné celky.
- Modul „KVET“ je pripravený na poskytovanie údajov od prevádzkovateľov zariadení na kombinovanú výrobu elektriny a tepla. Do roku 2014 boli prevádzkovatelia povinní posielat' tieto údaje Úradu pre reguláciu sieťových odvetví a MH SR. Až nadobudnutím účinnosti zákona č. 321/2014 Z. z., ktorým bol zmenený a doplnený aj zákon č. 309/2009 Z. z., vznikla povinnosť poskytnúť údaje v elektronickej forme prevádzkovateľovi MS EE. Časť subjektov zaregistrovala zmenu zákona a údaje poskytla do MS EE. Modul bude slúžiť na identifikáciu výroby elektriny a tepla vysoko účinnou kombinovanou výrobou elektriny a tepla a na dokumentovanie úspor energie na úrovni primárnej energetickej spotreby.

Na relevantné vyhodnotenie poskytovaných údajov bude potrebné poskytovať údaje pravidelne, aby bolo možné identifikovať medziročné rozdiely. Zákomom č. 321/2014 Z. z. boli povinnosti súvisiace s poskytovaním údajov o spotrebe energie rozšírené aj na povinné poskytovanie údajov o realizácii opatrení na úsporu energie, čím sa zabezpečí priebežné sledovanie a vyhodnocovanie plnenia cieľa úspor energie SR.

Koncom roku 2014 predložilo MH SR agentúre požiadavky na zmeny a rozšírenie MS EE. Požiadavky budú riešené priebežne v rámci limitov rozpočtových kapitol. Rozširovanie MS EE a jeho postupné prepájanie na monitorovacie systémy podporných programov bude financované zo zdrojov EŠIF 2014-2020 prostredníctvom Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“), konkrétne národného projektu SIEA, pre ktorý schválil Monitorovací výbor OP KŽP projektový zámer. Na základe požiadaviek MH SR a podmienok uvedených v OP KŽP predloží SIEA národný projekt na schválenie v druhej polovici roka 2015.

V EÚ sa podieľajú budovy svojou prevádzkou na celkovej spotrebe energie až 40 percentami. Vzhľadom na reálny stav väčšiny vykurovaných objektov na Slovensku, má SR významný potenciál dosiahnuť úspory energie práve pri prevádzke budov. Súčasný MS EE obsahuje najviac údajov o monitorovaní energetickej efektívnosti budov, cca 12.000 stavieb s celkovou podlahovou plochou nad 1000 m². V prípade budov, kde bola v minulosti hodnotená hospodárnosť za odberným miestom (dnes už neplatná časť legislatívy), MS EE prevzal aj tieto údaje o spotrebách až po rok 2000. V minulosti bol koncipovaný na zber údajov od poskytovateľov na základe zákona č. 476/2008 Z. z. o efektívnosti pri používaní energie.

V súčasnosti tento zákon nahradil zákon č. 321/2014 Z. z. o energetickej efektívnosti čo prinieslo aj potrebu jeho ďalšieho rozvoja.

Odporúčania:

- Zabezpečiť monitorovanie opatrení na úrovni konečnej energetickej spotreby, opatrení na monitorovanie na úrovni primárnej energetickej spotreby a o zabezpečenie vyhodnocovania kumulatívnych úspor energie podľa životnosti jednotlivých opatrení. Z dôvodu množstva údajov poskytovaných z projektov financovaných zo štrukturálnych fondov zvážiť prepojenie s ITMS (monitorovací systém pre štrukturálne fondy).
- Priebežne sledovať „vybavovanie“ predložených požiadaviek na zmeny a rozšírenie MS EE. Na základe požiadaviek MH SR a podmienok uvedených v OP KŽP predložiť národný projekt na schválenie v druhej polovici roka 2015.

3.2.1 Hodnotenie energetickej efektívnosti využitia energie v organizáciách štátnej správy a v organizáciách financovaných z verejných finančných prostriedkov

Podľa § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 476/2008 Z. z. boli od 01.01.2009 ústredné orgány štátnej správy a organizácie v ich zriaďovateľskej pôsobnosti povinné sledovať, vyhodnocovať a každoročne do 31. marca zaslať prevádzkovateľovi monitorovacieho systému pri používaní energie údaje o svojej celkovej spotrebe za predchádzajúci kalendárny rok. Prvýkrát boli poskytnuté údaje v roku 2010 a to za rok 2009. Keďže v zákone nebola ustanovená štruktúra údajov a nebolo ani zmocnenie na vydanie vykonávacieho predpisu, MH SR v spolupráci so SIEA vypracovalo metodické usmernenie zo dňa 24.02.2010 č. 1532/2010-3400 na štruktúru poskytovaných údajov.

Porovnávaním ročnej spotreby energie na základe navrhutej štruktúry údajov sa mala hodnotiť energetická efektívnosť využitia energie v organizáciách štátnej správy. Navrhnutá štruktúra a údaje poskytované povinnými subjektmi boli však nedostatočne členené na relevantné hodnotenie. Na základe takýchto skúseností SIEA v roku 2012 pripravila a v roku 2013 predložila návrh národného projektu „Podpora nástrojov na zavádzanie a optimalizáciu opatrení v oblasti energetickej efektívnosti verejných budov“ financovaného z prioritnej osi 2 operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Projekt je plánovaný od decembra 2013 do decembra 2014.

Cieľom projektu bolo poskytnutie podporného nástroja na zavádzanie a optimalizáciu opatrení v oblasti energetickej efektívnosti vo verejných budovách. Špecifickými cieľmi projektu boli:

- Zlepšiť predpoklady pre optimalizáciu plánovaných opatrení na úsporu energie poskytnutím energetických auditov verejných budov.
- Analýza potenciálu úspor energie vo verejných budovách za účelom optimalizácie využívania prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov a poskytovanie energetických služieb.

Súčasťou projektu bolo vypracovanie energetických auditov 250 verejných budov, ktoré prevádzkuje štátna správa alebo miestna samospráva. Zovšeobecnené opatrenia na úsporu energie vo verejných budovách budú k dispozícii aj tým subjektom, ktorým nebude v rámci projektu poskytnutý energetický audit, a môžu byť využité na plánovanie zlepšenia energetickej efektívnosti priamo pre konkrétne verejné budovy, alebo v rámci regionálnych a lokálnych akčných plánov udržateľnej energetiky a rozvoja energetických služieb, ako aj na

zavádzanie systémov energetického alebo environmentálneho manažérstva. V rámci projektu bude zároveň vypracovaná aj analýza potenciálu úspor energie vo verejnom sektore so zameraním na verejné budovy, v ktorej SIEA vyhodnotí potenciál úspor energie s cieľom navrhnúť, ktoré opatrenia na úsporu energie bude potrebné realizovať z verejných financií a ktoré bude možné zabezpečiť prostredníctvom energetických služieb. Stanovením potenciálu úspor energie vo verejných budovách budú pripravené podklady na účel rozhodnutia SR, či sa v súvislosti s plnením cieľov smernice 2012/27/EÚ stanoví miera povinnej obnovy aj na budovy, ktoré vlastní a využívajú orgány štátnej správy na regionálnej a lokálnej úrovni.

Analýza potenciálu úspor energie vo verejných budovách sa využije najmä pri prvej aktualizácii dlhodobej stratégie na usmernenie investícií do obnovy vnútroštátneho fondu obytných aj komerčných budov a to verejných aj súkromných v zmysle smernice o energetickej efektívnosti, ktorá má byť Európskej komisii predložená v roku 2017 ako súčasť národného akčného plánu energetickej efektívnosti.

V roku 2014 bolo ukončených 100 energetických auditov, ktoré boli odovzdané prevádzkovateľom verejných budov. Projekt pokračuje v roku 2015, kedy bude ukončený a výsledky budú dostupné na webovom sídle SIEA.

Hodnotenie organizácií financovaných z verejných finančných prostriedkov zabezpečuje SIEA aj prostredníctvom projektu „Žiť energiou“, ktorý je spolufinancovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja prostredníctvom Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (národný projekt z OP KaHR), aktivita 2.2. „Budovanie a modernizáciu verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky. Na tento účel boli vypracované projektové listy o modernizácii verejného osvetlenia, v ktorých boli vyhodnotené úspory energie, dosiahnuté realizáciou modernizácie verejného osvetlenia, podporenej z Nórskeho finančného mechanizmu.

3.2.2 Zabezpečenie prevádzky monitorovacieho systému energetickej efektívnosti pri používaní energie

V roku 2012 prevádzkovala SIEA monitorovací systém efektívnosti pri používaní energie a to podľa zákona č. 476/2008 Z. z., zberom údajov od povinných osôb a overovaním poskytnutých údajov. Poskytnuté údaje boli overené na relevantnosť a to najmä na súlad číselných hodnôt a uvádzaných fyzikálnych jednotiek. Vo viacerých prípadoch bola identifikovaná zámena medzi násobkami watthodín (napr. číselná hodnota zodpovedala kWh, ale systém požadoval údaje v MWh) alebo zámena medzi násobkami Joule a watthodín. Zistené nezrovnalosti sa riešili individuálne a to spravidla telefonickou komunikáciou medzi „overovateľom“ a poskytovateľom údajov.

Vzhľadom na krátke obdobie zadávania údajov do MS EE neboli vyhodnotené relevantné údaje na základe medziročných porovnaní spotreby energie pre jednotlivé subjekty.

V roku 2014 boli spracované údaje z modulu „BUDOVY“ a zverejnené informácie o energetickej náročnosti bytových domov. K dispozícii boli relevantné údaje pre zhruba 7 000 bytových domov v 56 stavebných sústavách, čo predstavovalo viac ako 10% z celkového fondu bytových domov.

Informácie z MS EE využila SIEA pri zdôvodňovaní návrhu opatrení na zvýšenie energetickej účinnosti v rámci OP KŽP a to najmä informácie od prevádzkovateľov rozvodov tepla.

3.3 Navrhovanie opatrení na zvýšenie energetickej účinnosti a realizácia tematických projektov

Navrhovaniu opatrení na zvýšenie energetickej účinnosti sa SIEA venuje najmä v súvislosti s navrhovaním a využívaním finančných mechanizmov. V rokoch 2013 - 2014 sa SIEA prostredníctvom svojich zástupcov aktívne zúčastňovala prípravy financovania projektov v oblasti energetickej efektívnosti z Európskych investičných a štrukturálnych fondov programového obdobia 2014 - 2020 a to najmä návrhom opatrení v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

Výstupy z tejto aktivity boli zapracované v prioritnej osi č. 4 „Prechod na energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch“, kde bol najvyšší podiel finančných prostriedkov vyčlenený na úspory energie vo verejných budovách s cieľom dosiahnuť po rekonštrukcii verejných budov budovy nízkoenergetické, ultranízkoenergetické a budovy s takmer nulovou potrebou energie. Navrhované opatrenia na zlepšenie energetickej efektívnosti pri rekonštrukcii verejných budov sú zamerané na zlepšovanie tepelno-technických vlastností stavebných konštrukcií a na modernizáciu technických zariadení budov najmä vykurovacieho systému, systému prípravy teplej vody a systému osvetlenia. Pre podniky boli navrhnuté opatrenia na úspory energie nasledujúcimi aktivitami:

- rekonštrukcia a modernizácia stavebných objektov v oblasti priemyslu a služieb na to nadväzujúcich za účelom zníženia ich energetickej náročnosti,
- rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zariadení za účelom zvýšenia energetickej účinnosti a zníženia emisií skleníkových plynov,
- rekonštrukcia a modernizácia systémov výroby a rozvodu stlačeného vzduchu,
- zavádzanie systémov merania a riadenia, vrátane energetických a environmentálnych manažérskych systémov, najmä EMAS, v oblasti výroby a spotreby energie za účelom zníženia spotreby energie a emisií skleníkových plynov,
- výstavba, modernizácia a rekonštrukcia rozvodov energie, resp. rozvodov energetických médií,
- modernizácia a rekonštrukcia systémov vonkajšieho osvetlenia priemyselných areálov, ale len spolu s inými opatreniami na zníženie spotreby elektriny v podniku,
- iné opatrenia, ktoré prispievajú k znižovaniu spotreby primárnych energetických zdrojov.

V súvislosti so zásobovaním teplom SIEA navrhla modernizáciu verejných rozvodov tepla a využívanie technológie kombinovanej výroby elektriny a tepla založené na dopyte po využiteľnom teple.

SIEA zabezpečovala realizáciu projektov na úsporu energie a to pilotným projektom „Energetická efektívnosť vo verejných budovách. Projekt je podporovaný z Medzinárodného fondu na podporu odstavenia elektrárne Bohunice. Jeho cieľom je znížiť energetickú náročnosť prevádzky verejných budov v Trnavskom a Nitrianskom kraji realizáciou opatrení zameraných na energetickú efektívnosť. V rámci projektu bolo obnovených 57 budov a to:

- 18 materských škôl,
- 35 obecných úradov a kultúrnych domov,
- 4 zdravotné strediská.

Realizácia obnovy budov bola ukončená v roku 2013. Od roku 2014 prebieha monitorovanie spotreby energie v obnovených budovách.

3.4 Plánovanie úspor energie a tvorba akčných plánov energetickej efektívnosti

Akčné plány energetickej efektívnosti (na roky 2008 – 2010 a 2011 - 2013) sa vypracovávali v rozsahu ustanovenom smernicou 2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a o energetických službách (čl. 14) a smernicou 2012/27/EU o energetickej efektívnosti (príloha XIV, časť 2). K Akčnému plánu energetickej efektívnosti podľa smernice 2012/27/EU bolo zverejnené Vykonávacie rozhodnutie Komisie z 22.05.2013, ktorým sa ustanovoval vzor národných akčných plánov energetickej efektívnosti podľa smernice 2012/27/EU Európskeho parlamentu a rady.

Na vypracovanie akčných plánov energetickej efektívnosti bola na základe uznesenia vlády SR č. 576/2007 zo dňa 04.07.2007 k návrhu Koncepcie energetickej efektívnosti uložená úloha ministrom hospodárstva SR v spolupráci s podpredsedom vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny, ministrom financií, ministrom výstavby a regionálneho rozvoja, ministrom dopravy, pôšt a telekomunikácií, ministrom životného prostredia, podpredsedom vlády a ministrom školstva a ministrom pôdohospodárstva zriadiť stálu medzirezortnú komisiu pre prípravu akčných plánov energetickej efektívnosti (ďalej len „komisia“) nominovaním zodpovedných zástupcov rezortov. Termín na zriadenie komisie bol určený do 30.07.2007.

SIEA sa zúčastňuje aktivít v komisii a úlohy súvisiace s akčnými plánmi energetickej efektívnosti plní na základe ročných kontraktov uzatváraných medzi MH SR a SIEA. Pre plánovanie a vyhodnocovanie akčných plánov energetickej efektívnosti vypracovalo MH SR v spolupráci so SIEA dotazník realizovaných a plánovaných aktivít v oblasti energetickej efektívnosti, ktorý zaslalo MH SR členom komisie. Údaje poskytnuté jednotlivými rezortmi sa použili na vyhodnocovanie a plánovanie čiastkových cieľov v oblasti energetickej efektívnosti a to v členení na opatrenia na strane spotreby energie (budovy, priemysel, verejný sektor, doprava, spotrebiče), opatrenia na strane premeny, prenosu a distribúcie energie a horizontálne opatrenia.

V Akčnom pláne energetickej efektívnosti na roky 2011 - 2013 (2AP-EE) sa plánovali a vyhodnocovali opatrenia na strane spotreby energie a horizontálne opatrenia. Plánované opatrenia sa do roku 2014 vyhodnocovali v trojročných intervaloch a to vždy ako súčasť nasledujúceho akčného plánu energetickej efektívnosti. Ciele v oblasti energetickej efektívnosti na roky 2011 - 2013 sú súčasťou Akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2014 - 2016 s výhľadom do roku 2020 (3AP-EE).

Po spracovaní akčného plánu zaslalo MH SR dokument členom komisie. Po zapracovaní pripomienok bol materiál predložený na rokovanie porady vedenia MH SR a následne zverejnený v rámci medzirezortného pripomienkového konania (ďalej len “MPK“). Po zapracovaní pripomienok z MPK bol akčný plán predložený na rokovanie vlády SR a po schválení vládou bol preložený do anglického jazyka a zaslaný Európskej komisii.

3.5 Vyhodnotenie plnenia Akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2011 - 2013

Okrem spolupráce na vyhodnocovaní údajov získaných od iných rezortov sa SIEA podieľala na plnení viacerých konkrétnych čiastkových cieľov akčného plánu energetickej efektívnosti. Mnohé z nich mali tzv. podporný charakter. Prispievali k plneniu úloh energetickej efektívnosti, ale ich dopad nebolo možné priamo vyčíslieť bez toho, aby úspory energie neboli započítané dvakrát. Je totiž odôvodnené, že ak sa na základe informačnej aktivity SIEA rozhodne odberateľ/spotrebiteľ energie realizovať opatrenie v oblasti

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

energetickej efektívnosti, dopad tohto opatrenia bude započítaný do niektorého z konkrétnych projektov (budovy, priemysel, spotrebiče ...). Preto z dôvodu predchádzania dvojitému započítaniu SR nevyčísľuje úspory energie pripadajúce na podporné opatrenia (napr. informačné kampane).

V rokoch 2011-2013 sa SIEA podieľala na plnení nasledujúcich podporných opatrení:

Sektor	č.opatr.	Názov opatrenia	Úspora-plán	Úspora-skutočnosť	Investície-plán	Investície-skutočnosť
			[TJ]	[TJ]	[tis. eur]	[tis. eur]
Budovy	1.11.	Informačná kampaň „Významná obnova budov“	Neudáva sa (podporné opatrenie)		Súčasť informačných aktivít projektu „Žiť energiou“ a úloh vyplývajúcich z kontraktu s MH SR	
Priemysel	5.1.1.	Inovácie a technologické transfery v priemyselných podnikoch ŠF 2007-2013/OP KaHR, opatrenie 1.1.	58	Nie je možné vyčísliť	1 971	1 025
	5.2.1.	Zvyšovanie energetickej efektívnosti priemyselnej výroby ŠF 2007-2013/OP KaHR, opatrenie 2.1.	44	391,61	4 896	31 135
	5.3.	Aplikácia legislatívnych opatrení Energetické audity v priemyselných podnikoch (na základe zákona č. 476/2008 Z. z.)	2 240	540	280 000	25 950
Verejný sektor	3.7.	Pilotný projekt energetickej efektívnosti vo verejných budovách		7,64		10 434
	3.10.	Modernizácia verejného osvetlenia ŠF 2007-2013/OP KaHR, opatrenie 2.2	27	3,92	34 752	21 618
	3.15.	Program vzdelávania E ² v štátnej správe	Neudáva sa (podporné opatrenie)		Súčasť informačných aktivít projektu „Žiť energiou“ a úloh vyplývajúcich z kontraktu s MH SR	

(zdroj: SIEA)

Komentár k plneniu opatrení

Opatrenie 1.11:

V rokoch 2011 - 2013 SIEA prispela k informačnej kampani „Významná obnova budov“ v rámci úloh, vyplývajúcich z kontraktu s MH SR a najmä projektu „Žiť energiou“ a to vydaním publikácií a organizovaním konferencií a seminárov. Opatrenie pokračuje aj v rokoch 2014 - 2016.

Opatrenie 5.1.1:

SIEA ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom (ďalej len „SORO“), ktorým je MH SR, implementuje opatrenie 1.1. „Inovácie a technologické transfery“ Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (ďalej len „OP KaHR“) od 01.07.2012, kedy prevzala tieto kompetencie od Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania.

V rokoch 2011 - 2013 bola plánovaná úspora energie vo výške 58 TJ (16,11 GWh) za predpokladu realizácie investícií vo výške 1 971 tis. eur. Na základe poskytnutých údajov o jednotlivých projektoch nebolo možné plánovanú úsporu vyčísliť, lebo ukazovateľ „úspora energie“ pre tieto typy projektov nebol povinný. Je možné vyčísliť len vynaložené investície a to vo výške 1 025 tis. eur, čo predstavuje zhruba 52% plánovaných investícií.

Keďže projekty tohto typu prispievajú k úsporám energie a na základe súčasných podmienok finančných mechanizmov nie je možné úsporu vyčísliť, je do nasledujúceho obdobia nevyhnutné pri poskytovaní akýchkoľvek finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu

stanoviť požiadavky na vyčíslenie dosiahnutých úspor energie a nákladov na dosiahnutie týchto úspor a zabezpečiť dôslednejšie monitorovanie realizovaných projektov.

Opatrenie 5.2.1:

SIEA je SORO pre opatrenie 2.1. „Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike“ OP KaHR od začiatku programového obdobia ŠF 2007 - 2013.

V rokoch 2011 - 2013 bola plánovaná úspora energie na „Zvyšovanie energetickej efektívnosti priemyselnej výroby“ vo výške 44 TJ (12,22 GWh). Táto hodnota bola prekročená asi 9-násobne a to na 396,1 TJ (110,03 GWh). Jednou z príčin je aj výška vynaložených investícií 31 135 tis. eur voči plánovaným 4 896 tis. eur. Reálnym dôvodom je však posun plánovaných investícií z rokov 2008 - 2010 do obdobia 2AP-EE a to najmä z dôvodu všeobecnej hospodárskej krízy v rokoch 2009 - 2010.

Monitorovanie dosiahnutej úspory pre konkrétne projekty zabezpečuje SIEA (sekcia štrukturálnych fondov) spôsobom relevantným pre monitorovanie ukazovateľov ŠF v programovom období 2007 - 2013 a to na základe údajov poskytnutých prijímateľmi nenávratného finančného príspevku, registrovaných systémom ITMS (monitorovací systém pre štrukturálne fondy). Sekcia štrukturálnych fondov poskytuje požadované údaje MH SR na účel vyhodnotenia akčných plánov energetickej efektívnosti.

MH SR v spolupráci so SIEA (sekcia energetických činností) overuje relevantnosť poskytnutých údajov a metodikou uvedenou v 3AP-EE (príloha č. 3) identifikuje úspory energie a náklady na úsporu energie v kombinovaných projektoch t. j. projektoch, kde dochádza k úspore energie a zároveň sa využíva obnoviteľný zdroj energie.

Opatrenie 5.3:

SIEA monitorovala údaje poskytované energetickými audítormi podľa zákona č. 476/2008 Z. z. a na základe potenciálu úspor energie bol odborným odhadom určený objem úspory energie, dosiahnutý v podnikoch, ktoré zabezpečili vykonanie energetických auditov a to vo výške 10% identifikovaného potenciálu úspor energie. Namiesto plánovaných úspor energie vo výške 2 240 TJ (622,22 GWh) bolo odborným odhadom identifikovaných len 540 TJ (150 GWh), čo predstavovalo zhruba 24%.

Jednou z príčin nízkeho plnenia je aj skutočnosť, že mnohé subjekty si k termínom 31.12.2011 resp. 31.12.2013 nespĺnili povinnosť, zabezpečiť vykonanie energetického auditu a to najmä z dôvodu, že zhruba v polovici roka 2011 sa skupina poslancov Národnej rady snažila iniciovať zmenu zákona č. 476/2008 Z. z. a zrušiť povinné energetické audity, čo sa nakoniec neudialo, ale vzhľadom na skutočnosť, že prioritou kontrolnej činnosti Štátnej energetickej inšpekcie nebolo vykonanie energetických auditov, mnohé subjekty si povinnosť nespĺnili.

Ďalší dôvod, prečo bol na úsporu energie použitý odborný odhad je ten, že podniky nemali povinnosť informovať o projektoch v oblasti energetickej efektívnosti a SIEA nemala informácie o tom, ku ktorému konkrétnemu podniku je možné stanovený potenciál úspor energie priradiť, nakoľko z dôvodu ochrany obchodného tajomstva bolo všeobecne záväznými právnymi predpismi umožnené priradiť ku konkrétnym údajom len SK NACE podľa prioritnej oblasti podnikania povinných osôb. Na základe týchto skutočností nebolo možné osloviť konkrétne podniky a identifikovať reálne dosiahnuté úspory energie.

Podľa nového zákona o energetickej efektívnosti bude možné identifikovať konkrétne podniky (veľké podniky majú povinné energetické audity) a následne požiadať o informáciu, či podnik opatrenia na úsporu energie realizoval a v akom rozsahu. Poskytnutie takejto informácie však nie je povinné a bude len na ústretovosti jednotlivých subjektov, či požadované údaje poskytnú.

Opatrenie 3.7:

SIEA realizovala Pilotný projekt energetickej efektívnosti vo verejných budovách, pre ktorý pri príprave 2AP-EE neboli k dispozícii požadované údaje. Projekt je podporovaný z Medzinárodného fondu na podporu odstavenia elektrárne Bohunice. Jeho cieľom je znížiť energetickú náročnosť prevádzky verejných budov v Trnavskom a Nitrianskom kraji realizáciou opatrení zameraných na energetickú efektívnosť. Fond má slúžiť prostredníctvom grantov na financovanie alebo spolufinancovanie projektov týkajúcich sa poskytovania technickej pomoci, tovarov, prác a služieb potrebných na podporu odstavenia V1 a opatrení v energetike, ktoré podpora potrebnú reštrukturalizáciu, aktualizáciu a modernizáciu na úseku výroby, prenosu a distribúcie elektrickej energie, ako aj zlepšenie energetickej účinnosti. V rámci grantovej dohody uzatvorenej medzi EBRD, Ministerstvom hospodárstva a Slovenskou inovačnou a energetickou agentúrou boli podporené projekty týkajúce sa zavedenia opatrení na zlepšenie energetickej účinnosti vo verejných budovách prostredníctvom pilotného projektu „Energetická efektívnosť vo verejných budovách“. V rámci projektu bolo obnovených 57 budov verejných budov v Trnavskom a Nitrianskom kraji realizáciou opatrení zameraných na energetickú efektívnosť z toho 18 škôl/materských škôl, 35 obecných úradov a kultúrnych domov a 4 zdravotné strediská.

Realizácia obnovy budov bola ukončená v roku 2013. Od roku 2014 prebieha monitorovanie spotreby energie v obnovených budovách. Monitorovanie zabezpečuje SIEA (Sekcia energetických činností - Odbor ostatných podporných programov).

Opatrenie 3.10:

SIEA je SORO pre opatrenie 2.2. „Modernizácia verejného osvetlenia“ OP KaHR od začiatku programového obdobia ŠF 2007 - 2013.

V rokoch 2011 - 2013 bola plánovaná úspora energie na „Modernizáciu verejného osvetlenia“ vo výške 27 TJ (7,5 GWh). Dosiahnutá bola však len úspora vo výške 3,92 TJ (1,09 GWh), čo predstavuje len 14,5% plánovanej úspory energie. Z plánovaných investičných prostriedkov 34 752 mil. eur bolo vynaložených 21 618 mil. eur, čo predstavuje zhruba 62%. Investičná náročnosť dosahovaných úspor energie je vysoká najmä z dôvodu, že v tom čase boli úsporné LED - svietidlá drahé a oprávnenými výdavkami boli aj výdavky na výmenu elektroinštalácií a existujúcich rozvážačov, ktoré nevyhovovali technickým predpisom a najmä doplnenie potrebného počtu svietidiel a stožiarov tak, aby boli dodržané svetelno-technické normy. Pri vtedy aplikovanej metodike doplnené svietidlá plánovanú úsporu energie znižovali.

Monitorovanie dosiahnutej úspory pre konkrétne projekty zabezpečuje SIEA (sekcia štrukturálnych fondov) spôsobom relevantným pre monitorovanie ukazovateľov ŠF v programovom období 2007 - 2013 a to na základe údajov poskytnutých prijímateľmi nenávratného finančného príspevku, registrovaných systémom ITMS (monitorovací systém pre štrukturálne fondy). Sekcia štrukturálnych fondov poskytuje požadované údaje MH SR na účel vyhodnotenia akčných plánov energetickej efektívnosti. MH SR v spolupráci so SIEA (sekcia energetických činností) overuje relevantnosť poskytnutých údajov.

Opatrenie 3.15:

V rokoch 2011 - 2013 zabezpečovala SIEA „Vzdelávanie E² v štátnej správe“ v rámci úloh, vyplývajúcich z kontraktu s MH SR a najmä projektu „Žiť energiou“ a to využívaním publikácií a organizovaním konferencií a seminárov. Opatrenie pokračuje aj v rokoch 2014-2016.

Odporúčanie:

- Pri poskytovaní finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu na úspory energie stanoviť požiadavky na vyčíslenie dosiahnutých úspor energie a nákladov na dosiahnutie týchto úspor a tak zabezpečiť dôslednejšie monitorovanie realizovaných projektov.

3.6 Vnútrošná kontrola SIEA v oblasti dodržiavanie zákonných ustanovení a relevantných predpisov pridelovania finančných prostriedkov na úsporu energií

Odbor kontroly SIEA v hierarchii organizačnej štruktúry SIEA je od iných útvarov SIEA funkčne oddelený. Riaditeľ Odboru kontroly SIEA je podriadený priamo GR SIEA (ďalej len „GR“) v zmysle Organizačného poriadku a organizačnej štruktúry SIEA.

V Organizačnom poriadku pre odbor kontroly SIEA sú definované aj nasledovné činnosti vo väzbe na štrukturálne fondy:

- kontrola dodržiavania podmienok poskytnutia nenávratného finančného príspevku a fyzickej realizácie projektov u príjemcov pomoci - priebežná kontrola,
- kontrola dodržiavania pracovných postupov, monitorovania projektov, údajov v ITMS a vzorových dokumentov (administratívnych a finančných) na SŠF EÚ SIEA - priebežná kontrola.

NKÚ SR si vyžiadal prehľad kontrol vykonaných odborom kontroly SIEA v rokoch 2012 - 2014 so zameraním na problematiku úsporu energií.

V roku 2012 nebol vypracovaný plán kontrol. Uskutočnených bolo 15 kontrol, z tohto počtu boli štyri kontroly zamerané na projekty na úsporu energií, v roku 2013 bolo naplánovaných 14 kontrol, celkove však bolo uskutočnených 17, z toho počtu boli štyri kontroly zamerané na projekty na úsporu energií a v roku 2014 bolo naplánovaných 24 kontrol, celkove bolo uskutočnených 26, z tohto počtu bolo päť kontrol zameraných na projekty na úsporu energií.

Z takto vybraných kontrol projektov zameraných na úsporu energií si kontrola NKU SR vyžiadala dokumentáciu troch náhodne vybraných projektov (z každého roka kontrolovaného obdobia po jednom).

Kontrolou dokumentácie bolo zistené:

Kontroly OK SIEA boli zamerané na dodržiavanie plnenia povinností ustanovení zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku (ďalej len „NFP“) s ich prípadnými dodatkami. Cieľom kontroly SIEA bolo získanie uistenia o dodržiavaní zmluvných podmienok zo strany prijímateľa, overenie plnenia povinností prijímateľa pomoci v zmysle zmluvy o poskytnutí NFP, overenie plnenia cieľov projektu a kompletnej dokumentácie prijímateľa, jej súladu so všeobecne záväznými právnymi predpismi a so zmluvou o poskytnutí NFP.

Kontrola bola zameraná na kontrolu dokladov a písomností uložených na Odbore implementácie a monitorovania projektov EÚ v Bratislave ako aj dokladov vyžiadaných pri kontrole na mieste. K zisteným nedostatkom kontrolovaný subjekt prijímal opatrenia zamerané na plnenie merateľných ukazovateľov – indikátorov. Odstraňovanie nedostatkov sledovala SIEA.

4 Zabezpečovanie úspor energií na vybraných subjektoch pre dosiahnutie dlhodobého cieľa do roku 2020 zníženie primárnej spotreby energie o 20%

4.1 Úlohy a postavenie SIEA v rámci Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Návrh operačného programu OP KaHR na roky 2007–2013 bol vypracovaný MH SR v súlade s Uznesením vlády SR č. 837/2006 zo dňa 08.10.2006 k zdôvodneniu návrhu operačného programu pre MH SR na roky 2007 až 2013, v súlade s Uznesením vlády SR č. 832/2006 zo dňa 08.10.2006 k návrhu aktualizácie Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007-2013 a v súlade s platnými nariadeniami ES pre programovacie obdobie 2007-2013. OP KaHR bol schválený uznesením vlády SR č. 1021 zo dňa 06.12.2006 a následne Európskou komisiou dňa 28.11.2007.

SIEA vykonáva na základe splnomocnenia úlohu sprostredkovateľského orgánu pre OP KaHR a pre Sektorový Operačný program Priemysel a služby. Organizačná zložka agentúry, Sekcia štrukturálnych fondov Európskej únie (ďalej len „SŠF EÚ“), zabezpečuje najmä prípravu a vyhlásenie výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie NFP, kontrolu formálnej správnosti žiadostí, proces odborného hodnotenia žiadostí, overovanie podmienok poskytnutia pomoci, projektovú a finančnú implementáciu projektov, kontrolu na mieste realizácie projektov a následné monitorovanie udržateľnosti projektov. V programovom období na roky 2014 až 2020 bude spolupracovať na implementácii Operačného programu Kvalita životného prostredia a Operačného programu Výskum a inovácie.

V kontrolovanom období SŠF EÚ implementovala a monitorovala projekty v rámci 29 výziev, v ktorých bol hodnotiaci proces ukončený v predchádzajúcich obdobiach. Okrem implementácie a monitorovania projektov ukončených výziev zabezpečovala SŠF EÚ procesy pre 6 výziev na predkladanie žiadostí, ktoré boli vyhlásené v priebehu rokov 2012, 2013 a 2014.

V rámci Opatrenia 2.1 - Schéma štátnej pomoci pre zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike priamou formou pomoci bolo SIEA vyhlásených 5 výziev:

1. Výzva KaHR-21SP-1301 s termínom predloženia projektov do 22.08.2013
2. Výzva KaHR-21SP-1202 - zrušená dňa 03.05.2012
3. Výzva KaHR-21SP-1201 - zrušená dňa 21.03.2012
4. Výzva KaHR-21SP-0901 s termínom predloženia projektov do 22.03.2010
5. Výzva KaHR-21SP-0801 s termínom predloženia projektov do 16.01.2009

V rámci Opatrenia 2.1 - Schéma pomoci de minimis na podporu trvalo udržateľného rozvoja bolo vyhlásených rovnako 5 výziev:

1. Výzva KaHR-21DM-1402 s termínom predloženia projektov do 13.01.2015
2. Výzva KaHR-21DM-1401 s termínom predloženia projektov do 22.09.2014
3. Výzva KaHR-21DM-1001 zrušená dňa 16.07.2010
4. Výzva KaHR-21DM-0901 s termínom predloženia projektov do 03.08.2009
5. Výzva KaHR-21DM-0801 s termínom predloženia projektov do 13.06.2008

Účelom Opatrenia 2.1 v oblasti energetiky bolo približovanie energetickej náročnosti úrovni porovnateľnej s EÚ 15, dosiahnutie úspor energie, zvyšovanie účinností využitia primárnych energetických zdrojov za účelom zníženia nákladov za energiu, ako aj zvýšenie podielu

obnoviteľných zdrojov energie na celkovej spotrebe energie. Podporované boli aktivity, ktoré viedli k zvýšeniu využívania obnoviteľných zdrojov energie, ako aj aktivity zamerané na úspory a efektívne využívanie energie v priemysle a v službách na to nadväzujúcich.

V rámci Opatrenia 2.2 - Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky boli SIEA vyhlásené celkom tri výzvy:

1. Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky - Výzva KaHR-22VS-1501 s termínom predloženia projektov do 30.09.2015
2. Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce - výzva pre verejný sektor - KaHR-22VS-1001 s termínom predloženia projektov do 28.06.2010
3. Podpora budovania a modernizácie verejného osvetlenia pre mestá a obce - výzva pre verejný sektor - KaHR-22VS-0801 s termínom predloženia projektov do 13.02.2009

Cieľom Opatrenia 2.2 bola podpora verejného sektora pri budovaní a modernizácii verejného osvetlenia v mestách a obciach, ako aj zvyšovanie informovanosti o efektívnom využívaní energie a využívaní obnoviteľných zdrojov energie.

4.1.1 Čerpanie prostriedkov v rámci Opatrení 2.1 a 2.2 OP KaHR

Porovnanie plánovaného a skutočného čerpania prostriedkov v rámci Opatrení 2.1 a 2.2 OP KaHR:

(v eur)

	2012	2013	2014
Plán čerpania opat. 2.1	55 368 995,77	48 450 009,25	33 701 837,42
Plán čerpania opat. 2.2	27 954 408,83	17 625 471,50	37 899 361,06
Plán čerpania spolu	83 323 404,60	66 075 480,75	71 601 198,48
Skutočné čerpanie opat. 2.1	19 160 085,16	13 128 227,39	7 996 076,75
Skutočné čerpanie opat. 2.2	13 107 453,33	2 325 708,51	4 973 205,24
Skutočné čerpanie spolu	32 267 538,49	15 453 935,90	12 969 281,99
% čerpania	38,72	23,38	18,11

(zdroj: SIEA)

Dôvodom nižšieho čerpania štrukturálnych fondov v oblasti úspory energií v porovnaní s inými oblasťami, na ktoré je zameraný OP KaHR, bolo podľa vyjadrenia SIEA predovšetkým nastavenie harmonogramu vyhlásených výziev, pričom výrazné percento spomedzi celkovej alokácie na predmetnú oblasť bolo alokovaných vo výzvach vyhlásených na konci programového obdobia. V roku 2014 bola vyhlásená pôvodne trojkolová otvorená výzva KaHR-21DM-1401, ktorá bola následne po ukončení prvého kola zrušená a vyhlásená nová dvojkolová výzva KaHR-21DM-1402. Schvaľovací proces bol ukončený začiatkom roka 2015. Vzhľadom k charakteru výdavkov (ide predovšetkým o výdavky stavebného charakteru) SIEA predpokladá ukončenie projektov a následné zvýšenie čerpania koncom programového obdobia.

V rámci vypracovania odhadov očakávaných výdavkov na jednotlivé roky zamestnanci agentúry vychádzali z aktuálne zazmluvnených oprávnených výdavkov pre jednotlivé projekty a z časových harmonogramov projektov, t.j. z aktuálnych informácií, ktoré boli v čase vypracovania odhadov dostupné.

Pri realizácii projektov však dochádzalo k posunom harmonogramov zo strany prijímateľov NFP z rôznych dôvodov. Tieto posuny však nebolo možné vopred predpokladať. Medzi najvýznamnejšie dôvody patrili:

- nesprávne vykonané VO zo strany prijímateľov a potreba jeho opätovného vykonania,
- predkladanie žiadostí o zmenu počas realizácie projektu,
- realizácie projektov v rozpore so Zmluvou o poskytnutí NFP,
- odstúpenie od Zmluvy o poskytnutí NFP či už zo strany SIEA alebo zo strany Prijímateľa,
- nevhodnosť výdavkov a s tým súvisiace preverovanie hospodárnosti a efektívnosti,
- kolúzne správanie v rámci VO,
- nedostatky zistené pri kontrolách na mieste.

Odporúčanie:

- V najvyššej možnej miere zabezpečiť doimplementovanie zakontrahovaných projektov.

4.2 Kontrola vybraných projektov

V rámci OP KaHR, Prioritná os 2 – Energetika bolo kontrolou preverených sedem projektov z Opatrenia 2.1 - Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike a štyri projekty z Opatrenia 2.2 - Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky.

Opatrenie 2.1

Kontrolou bolo preverených sedem projektov z dvoch výziev KaHR-21SP-0801 a KaHR-21SP-0901 uskutočnených v rokoch 2009 a 2010.

Vo výzvach boli časovo odlišne hodnotené indikátory resp. merateľné ukazovatele projektov:

- vo výzve KaHR-21SP-0801 boli prijímatelia povinní merať a v následných monitorovacích správach projektu vykazovať úsporu energie po dobu piatich rokov po ukončení realizácie projektu za každý kalendárny rok,
- podmienky výzvy KaHR-21SP-0901 predpokladali výpočet plánovanej hodnoty úspory energie ako súčet absolútnych hodnôt ročných úspor energie za obdobie piatich bežných rokov po ukončení realizácie aktivít projektu.

V súvislosti s kontrolou projektov bolo zistené, že prijímatelia NFP zasielali SIEA monitorovacie správy (priebežné, mimoriadne, záverečné) ako aj následné monitorovacie správy v zmysle Všeobecných zmluvných podmienok k zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku .

Administratívnou kontrolou predložených následných monitorovacích správ projektov bolo zistené, že :

- monitorovacie správy projektov boli na SIEA doručované v riadnom termíne,
- monitorovacie správy projektov obsahovali všetky povinné údaje,
- v rámci výzvy KaHR-21SP- 0901 vykazovali prijímatelia NFP merateľný ukazovateľ úspory energie v hodnotách, ktoré za bežných podmienok zaručovali splnenie v projektoch plánovaných hodnôt úspor v príslušnom päťročnom období,
- v jednom prípade v rámci výzvy KaHR-21SP-0801, boli v súlade s podmienkami výzvy vykazované úspory energie za každý kalendárny rok po dobu piatich rokov.

Dosiahnutý merateľný ukazovateľ úspory energie nedosiahol plánovanú ročnú hodnotu, čo bolo v následných monitorovacích správach adekvátne odôvodnené,

- vo väčšine kontrolovaných projektov boli dosiahnuté úspory energie doložené vo forme písomného výpočtu opatreného odtlačkom pečiatky a podpisom konateľa spoločnosti.

Opatrenie 2.2

Boli preverené štyri projekty z dvoch výziev KaHR-22VS-1001 a KaHR-22VS-0801 vyhlásených v rokoch 2009 a 2010.

V rámci výzvy KaHR-22VS-0801 boli pre žiadateľov definované indikátory ako záväzné merateľné ukazovatele plnenia cieľov projektu a programu. Rovnako bol indikátor definovaný aj pri výzve KaHR-22VS-1001.

Plánovaná hodnota indikátora, resp. merateľného ukazovateľa úspory energie bola vypočítaná ako súčet absolútnych hodnôt ročných úspor energie za obdobie piatich bežných rokov po ukončení realizácie aktivít projektu.

Administratívnou kontrolou predložených následných monitorovacích správ projektov bolo zistené, že :

- na SIEA boli všeobecne prijímateľmi zasielané priebežné, záverečné a následné monitorovacie správy v termínoch v zmysle všeobecných podmienok k zmluvám o poskytnutí NFP,
- v jednom prípade v rámci výzvy KaHR-22VS-1001 prijímateľ neposlal záverečnú monitorovaciu správu načas, nakoľko projekt ukončil predčasne a podľa prílohy č. 1 Zmluvy o poskytnutí NFP mal povinnosť túto poslať do 15. dňa v mesiaci nasledujúceho po mesiaci, v ktorom ukončil projekt,
- v dvoch zo štyroch kontrolovaných projektoch boli plánované hodnoty merateľného ukazovateľa dopadu úspory energie splnené a v prílohách následných monitorovacích správ jednotliví prijímatelia zdokladovali výpočtom dosiahnutú úsporu energie,
- v jednom prípade v rámci výzvy KaHR-22VS-1001 prijímateľovi neskončila lehota na predloženie následnej monitorovacej správy, záverečná monitorovacia správa neobsahovala hodnoty dopadových ukazovateľov,
- v jednom prípade v rámci výzvy KaHR-22VS-0801 nesplnil projekt plánovanú úsporu energie, výpočet úspor energie nebol preukázaný faktúrami, prípadne inou relevantnou dokumentáciou.

Kontrolou predložených projektov neboli zistené závažné nedostatky, ktoré by mali vplyv na relevantnosť preukazovania úspor energie.

Odporúčanie:

- Zamerať pozornosť na monitorovanie a verifikáciu úspor energie vo všetkých podporených projektoch.

Záver

Kontrola navrhla Slovenskej inovačnej a energetickej agentúre celkom osem odporúčaní na riešenie zistených nedostatkov:

- Upraviť preambulu kontraktu tak, že text: „Kontrakt nie je zmluvou v zmysle právneho úkonu, ...“ nahradí nové znenie: „Kontrakt nie je zmluvou v zmysle Obchodného zákonníka, ...“;
- Polročné a ročné vyhodnotenia úloh kontraktu opatrit' dátumom vypracovania, ak má byť kontrolovateľné plnenie ustanovenie kontraktu v Čl. VI. bod 1,

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

- Vzhľadom na to, že kontrakt medzi MH SR a SIEA je podpísaný ministrom hospodárstva SR na jednej strane a generálnym riaditeľom SIEA na strane druhej, pri zasielaní vyhodnotení rešpektovať aktuálny Podpisový poriadok SIEA.
- Zabezpečiť monitorovanie opatrení na úrovni konečnej energetickej spotreby, opatrení na monitorovanie na úrovni primárnej energetickej spotreby a o zabezpečenie vyhodnocovania kumulatívnych úspor energie podľa životnosti jednotlivých opatrení. Z dôvodu množstva údajov poskytovaných z projektov financovaných zo štrukturálnych fondov zvážiť prepojenie s ITMS (monitorovací systém pre štrukturálne fondy).
- Priebežne sledovať „vybavovanie“ predložených požiadaviek na zmeny a rozšírenie MS EE. Na základe požiadaviek MH SR a podmienok uvedených v OP KŽP predložiť národný projekt na schválenie v druhej polovici roka 2015.
- Pri poskytovaní finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu na úspory energie stanoviť požiadavky na vyčíslenie dosiahnutých úspor energie a nákladov na dosiahnutie týchto úspor a tak zabezpečiť dôslednejšie monitorovanie realizovaných projektov.
- V najvyššej možnej miere zabezpečiť doimplementovanie zakontrahovaných projektov.
- Zamerať pozornosť na monitorovanie a verifikáciu úspor energie vo všetkých podporených projektoch.

Protokol o výsledku kontroly vypracovali dňa 23.07.2015

Mgr. Pavol Marko
vedúci kontrolnej skupiny

JUDr. Jana Pinčková
člen kontrolnej skupiny

Ing. Ladislav Smolka
člen kontrolnej skupiny

S obsahom protokolu o výsledku kontroly bola oboznámená dňa:

JUDr. Svetlana Gavorová
generálna riaditeľka
Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry